

SADRŽAJ

1. Riječ urednika	3
2. Zanimljivosti: CI	3
3. Događanja: 10. Festival Kraljeva Ulice	4
4. Razmišljanja: Svim gluhima	7
5. Osobna iskustva: Razmišljanja jedne čujuće studentice	8
6. Događanja: Ruke koje plaču	9
7. Kritike, sugestije, primjedbe ...	13
8. Zanimljivosti: Prevedeno s www.deafdigest.com	14
9. Kolumna: Ema i more	14
10. Osobna iskustva: Kultura Gluhih u Hrvatskoj	15
11. Zanimljivosti: Poziv	16
12. Iz povijesti: Svjedočanstva gluhih svjedoka koji su preživjeli holokaust	17

"Pljesak jedne ruke" - Časopis Udruge "Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN" - izlazi 4 puta godišnje.

Adresa: Palmotićeva 43a, 10000 Zagreb

Telefon: 385 1 618 12 90

E-mail: dlan@crodeafweb.net

Web stranica: www.dlan.crodeafweb.net

Žiro-račun: 2402006-1100074154 (Erste Bank)

Matični broj: 1608037

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Glavna urednica: Petra Podhorsky

Lektura: Ana Užbinec

Tisak: Tiskara Ban

Naslovnica: fotografije sa premijere kazališne predstave kazališta Gluhih
"Ruke koje plaču"

Riječ urednika

Dragi čitatelji "Pljeska...",

već smo dobro ušli u ljeto, u vrućine... Jednog takvog vrućeg dana održala se predstava "Ruke koje plaču", nova predstava na znakovnom jeziku, druga po redu, čiji je autor glavni i odgovorni urednik ovoga časopisa, Angel Naumovski.

Skupio se popriličan broj Osoba na predstavi koja se gledala bez daha, uz česti smijeh i hihotanje, a i pljeskove. Na kraju se prolomio najveći Pljesak, a moglo se vidjeti i par dignutih ruku koje se tresu (pljesak gluhih), i čuti povike "Bravo!".

Kasnije smo se skupili u dvorištu i malo rashladili, a predstava je ostavila mjesta za komentare, kontroverzna kakva je već bila. To je bila odlična prilika za druženje, nalaženje nakon mjeseca i godina prekida kontakata...Ah, da je bar takvih događaja više.

U ovom broju nastavlja se pitanje holokausta i mjesta gluhih Osoba u njemu. Čitamo i razmišljanja jedne čujuće studentice koja empatizira s gluhim Osobama, i vrlo jednostavno shvaća najjednostavniju stvar - gluhi su svijet za sebe, no dobrim dijelom sretniji svijet. Većina njih je uspješno izborila svoju egzistenciju zahvaljujući integraciji u čujući svijet, pa se mirno i zadovoljno mogu smatrati uspješnim ljudima. Makar se i ne snalazimo najbolje na poljima izrazite dominacije čujućih (brza telefonska komunikacija, npr.), nas to ne frustrira, izuzevši stvarno hitne slučajeve. Ironično je da svojim "sporijim" ritmom ponekad diktiramo i ritam života, koji je ionako prebrz...Ponekad imam osjećaj da "stojim", a rijeka događaja teče, prolazi pored mene, dok je ja samo promatram. Veliko olakšanje mi je donio osjećaj da mogu stvari i situacije promatrati "sa strane"; ionako me se sve baš i ne tiče.

Čitajte nas.

I gledajte nas opet na predstavi, zasad na naslovnici našeg časopisa, a zatim i na postpremijeri, nadamo se uskoro.

Urednica,
Petra

ljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti- zanimljivos

KOHLEARNI IMPLANTAT

"CI"

Mattias Mauersberger,
Germany

Slika desno je umjetničko djelo njemačkog umjetnika Mattiasa Mauersbergera. Njegovo djelo je kao odgovor na kohlearni implantat. Kako nešto "umjetno" može "uništiti" prirodno, ova fotografija dovoljno govori o tome. Kako naša kultura Gluhih doživljava CI, ova fotografija je jedan od niza reakcija Gluhih osoba na CI.

10. FESTIVAL KRALJEVA ULICE "CEST IS D'BEST"

voditelj "Odmorišta za jezik" Angel Naumovski

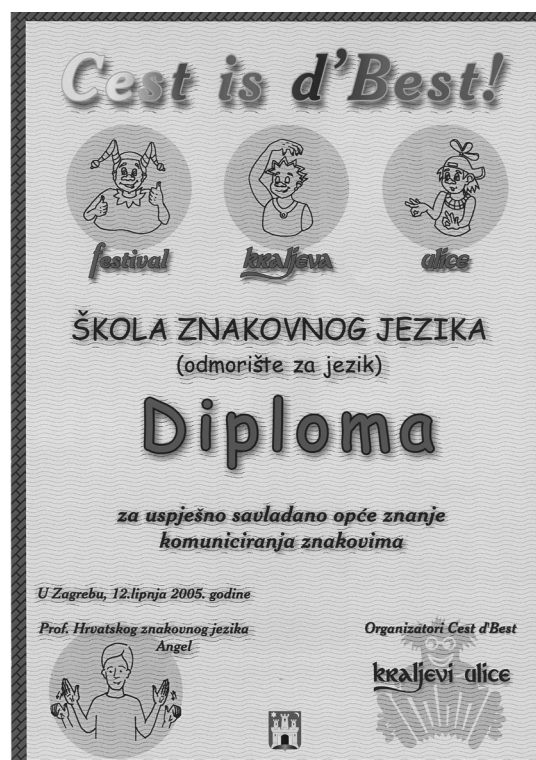
Dragi čitatelji,

s ponosom vam pišemo da smo imali čast i priliku da na 10. festivalu „Cest is d'Best“ (drugi put zaredom) pokazujemo naš najljepši, najdirljiviji i najvizualniji jezik na svijetu, Znakovni jezik.

Budući da je spomenuti festival od velikog značaja za Zagreb i Hrvatsku, kao i za ostatak svijeta, odlučili smo naš tečaj znakovnog jezika nazvati imenom „Odmorište za jezik“, jer mnogim ljudima naš znakovni jezik nije poznat. Mislili smo tim duhovitim imenom privući ljude, prolaznike i ljubitelje Festivala, u čemu smo itekako uspjeli, jer je broj zainteresiranih bio neočekivano velik.

Prošle godine je demonstrator bio naš član Angel Naumovski, a ove godine, zbog velikog interesa i oduševljenja naroda, te zadovoljstva organizatora Festivala Paje i Hadžija i nas, članova Udruge „DLAN“, odlučili smo povećati broj sati „Odmorišta za jezik“, pa je, uz An-

gela, „Odmorište za jezik“ vodila i naša članica Jasminka Težak, koja je profesionalno obavila svoj posao i stekla brojne simpatije naših Zagrepčana i ostalih posjetitelja Festivala.

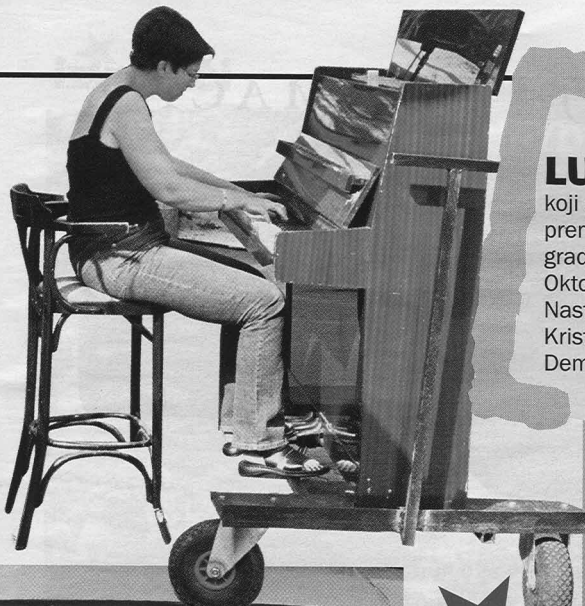
primjerak diplome koje smo dijelili polaznicima "Odmorišta za jezik"

10. CEST IS D'BEST
1. 6. - 11. 6. 2006.

LUTAJUĆI KLAVIR

koji se na improviziranim kolicima premješta po raznim lokacijama u centru grada (Tržnica Dolac, Jurišićeva, prolaz Oktogon ili Neboder, Cvjetni trg, HNK ...). Nastupaju: mlada magistrica klavira Kristina Bjelopavlović i maestro Ladislav Demeterfy-Laci.

DJEČJE ULIČNE IGRAONICE

Voditeljice i voditelji raznih kreativnih usmjerenja. Izložba do prve kiše: Voditelji i djeca izrađuju bojanke i crtaju kredom po pločniku. Voditeljica programa Korana Korunić
Mjesto i vrijeme: Cvjetni trg, 01. do 5. 6. od 17 do 20 sati

PLES

sve plesne grupe, centri, studiji i ansambli koji nastupaju na 10. Cest-u

PJESNICI I GLUMCI

poezija, gluma, performans ... dragi prijatelji ...

DJEČJI ZBOROVI

klinci i klinge - mladi pjevači ...

ODMORIŠTE ZA JEZIK

Odmorite svoj jezik i naučite znakovni jezik. S njim možete pričati punih ustiju, pod vodom, sa slušalicama na uhu ili da drugi ne znaju kako ih ogovarate. Škola počinje/traje svaki dan od 11 do 12 sati i od 17:30 do 18:30 sati lokacija početak Gajeve ulice.

Voditelji su Jasminka Težak i Angel Naumovski iz udruge «Dlan».

10 NAJVAŽNIJIH RAZLOGA ZA UČENJE ZNAKOVNOG JEZIKA

10. možete komunicirati kroz zatvoren prozor
9. znakovni jezik je trodimenzionalni jezik
8. možete komunicirati s punim ustima
7. čujuć roditelji mogu komunicirati sa svojom gluhom djecom
6. možete komunicirati pod vodom
5. znakovni jezik je lijep način vlastitog izražavanja
4. možete komunicirati iz udaljenog djela prostorije bez vikanja
3. znakovni jezik je prekrasan
2. možete se sprijateljiti s gluhim osobama
1. znakovni jezik spaja čujuće i gluhe osobe

Voditelji "Odmorišta za jezik"
Jasminka Težak i Angel Naumovski

SVIM GLUHIMA
SVIM GLUHIMA
SVIM GLUHIMA
SVIM GLUHIMA
SVIM GLUHIMA

SVIM GLUHIMA koji su uspješno/neuspješno polazili Suvagovu verbotonalnu metodu rehabilitiranja govora i sluha...

SVIM GLUHIMA koji nisu razvili umijeće komuniciranja, jer u Suvagu nisu uspješno svladali rehabilitaciju govora i sluha...

SVIM GLUHIMA kojima je učenje znakovnog jezika bilo strogo zabranjeno, jer im to Suvagova verbotonalna metoda nije dozvoljavala...

SVIM GLUHIMA koji su tijekom obrazovanja bili zakinuti za pomoć korištenja usluga službenog tumača znakovnog jezika...

SVIM GLUHIMA kojima je Suvag usadio popriličnu dozu frustracija na putu do osamostaljenja zbog uskraćivanja usluga službenog tumača znakovnog jezika...

SVIM GLUHIMA koji su negdje na svom putu postepeno gubili samopouzdanje i samopoštovanje, unatoč stručnim timovima kojima Suvag obiluje- psiholozima, socijalnim radnicima, pedagozima...

SVIM GLUHIMA kojima Republika Hrvatska ne osigurava pravo na informacije u svakodnevnim prilikama...

SVIM GLUHIMA kojima televizijske kuće u Hrvatskoj ne žele staviti titlove u emisije domaće produkcije...

SVIM GLUHIMA koji su svakodnevno zakinuti, zakinuti, zakinuti u komunikaciji...

SVIM GLUHIMA koji se osjećaju usamljeno, nesigurno, odbačeno,...

..shvatite krizu kao Izazov!

Kriza je situacija u kojoj možemo propasti, ali i uspjeti. Dobro je podsjetiti se ovih dvaju značenja svaki put kada se nađemo u krizi.

Kriza jest poteškoća, ali je također i prilika i izazov. Mnoge ljude upravo je kriza potaknula na dodatni napor pa su postigli i ono što u uobičajenim okolnostima možda nikada ne bi.

U kriznoj situaciji najvažnije je ne klonuti duhom i ne predati se. Uspješni ljudi ne misle na poraz- oni vjeruju i znaju da će se iz svake krize izvući. Dok god ne odustanemo i aktivno pokušavamo riješiti problem, dotle postoji šansa da ćemo pronaći prikladno rješenje. To možda i nije lako, ali ako smo uporni, ako istražujemo sve mogućnosti i spremni smo eksperimentirati, sigurno ćemo pronaći rješenje. Za većinu problema postoji rješenje, samo valja dovoljno dugo tražiti. Upornost je pritom izuzetno važna. Ako trenutno ne vidite rješenje ne znači da ono ne postoji!

Nemojte očajavati nad nesrećom koja vas je snašla. Što se već dogodilo više se ne može promijeniti! Usmjerite se, stoga, na svaki, pa i najmanji, pokazatelj koji će vam pomoći u traženju izlaza. I usred tamnoga tunela može vam pasti na pamet sjajna ideja koja će vas izvući iz mraka.

Najveća greška u svakoj kriznoj situaciji je prerano odustajanje, jer ono će samo povećati vaše poteškoće. Nemojte odustati dok god ima nade u rješenje situacije. Umjesto da odustanete, udvostručite svoje napore. Za odustajanje uvijek ima vremena. Odlučite se izvući iz krize i držite se te odluke. Dajte sve od sebe. Ne razmišljajte o umoru i iscrpljenosti, jer većina ljudi ima više energije i izdržljivosti nego li je svjesna. Kriza je prilika da provjerite koliko ste jaki.

Iz PRO MENTE, godina II. broj 1-2 1998.

Verona Lisak-Brkičić

RAZMIŠLJANJA JEDNE ČUJUĆE STUDENTICE (nakon predavanja o gluhoći)

Još uvijek nisam sigurna kako točno doživjeti prošlotjedno predavanje i priložene članke. Nisam nikad prije toliko intenzivno razmišljala o jednom hendikepu ili skupini ljudi koji ga imaju, kao sad o gluhoći i gluhima. Često prolazim kraj srednje škole za gluhe u Ilici, kad šećem ili idem u grad, jer živim relativno blizu, a volim pješačiti.

Na tramvajskoj stanici ispred te škole uvijek stoje mladi koji razgovaraju na znakovnom jeziku. Nisam ih nikad doživljavala kao nenormalne u odnosu na mlade koji razgovaraju na govornom hrvatskom, dapače, ponekad sam ih promatrala s mnogo jačim interesom i simpatijom, zbog očito vrlo žive komunikacije među njima koja mi se činila mnogo bogatijom od uobičajenih oralnih razgovora među srednjoškolcima na tramvajskim stanicama, kojima je često svaka druga riječ psotka.

Dugo sam i htjela naučiti znakovni jezik, jer me intrigirala mogućnost da, kad sljedeći put netko od te djece slučajno zapne za mene u prolazu (što se često događa kad su gužve), i ispriča se pogledom, odgovorim «U redu je» na njihovom jeziku. Možda je to malo patetično filmski, gdje savršena glavna junakinja uvijek učini «pravu stvar», no još uvijek o tome razmišljam.

Zapravo, mogla bih reći da sam od svih osjetilnih hendikepa najviše kontakta imala s gluhoćom. Poznavala sam dragog gluhog dječaka u rodnom mjestu, koji me fascinirao, jer je putovao svaki dan u osnovnu školu u Zagreb. Radilo se o sat i pol dugom putovanju, često u pretrpanom, zimi redovito ledenom autobusu, za kojeg je trebalo ustat i prije šest ujutro, s cijenom karte koju je bolje ne spominjati jer vrijeda zdrav razum, no svejedno je treba platiti. Ja sam putovala u srednju, često smo se smješkali jedno drugome u autobusu jer smo silazili na istoj stanici, a nisam, eto, s njim nikad znala razgovarati. Možda se nisam usudila ni pokušati.

Danas mi je zbog toga žao. Bilo je vjerojatno više životne snage i inspiracije u njemu, nego je ima u mnogim blagoljubivim intelektualcima s kojima danas, na fakultetu, najčešće razgovaram. Treća osobna priča vezana uz

gluhoću je možda najbanalnija - radilo se o dokumentarcu koji sam slučajno pogledala na francuskom Arte kanalu. Tematski ne naročito inovativan, no vizualno predivno napravljen, o roditeljima gluhe djece i problemima s kojima se suočavaju, neizmjereno me se dojmio i zato ga još uvijek pamtim.

Svi živimo u svijetu svojih ograničenja. Neki ljudi doživljavaju ljepotu u stvarima koje drugi ne zamjećuju, s istim osjetilima. Ne vidim razloga za pretpostavljati da neka mehanička prepreka u fizičkoj mogućnosti doživljaja svijeta može činiti osobu na bilo koji način «uskraćenom». Sumnjam da zapravo ikad možemo zaista misaono obuhvatiti nečiji tuđi svijet, i sve su pretpostavke o njegovoj (ne)kvaliteti tugaljivo bespredmetne. Fascinira me snaga s kojom se gluhi ljudi bore za sebe i svoja prava. Hrabrost ljudi, koji unaprijed znaju da će im biti teže nego većini drugih, da se uhvate u koštac s pretežito neprijateljskim svijetom u kojem svi živimo, u meni izaziva divljenje.

Rastužilo me pročitati i osvijestiti koliko su u Hrvatskoj zapostavljeni gluhi, koliko im je relativno lako izvedivih stvari uskraćeno (npr. titlovi na televiziji, koji su npr. na francuskoj televiziji, koju nešto češće gledam na satelitu, više pravilo nego iznimka). Voljela bih da se to uskoro promijeni.

Da mi se dogodi da izgubim sluh, vjerojatno isprva izgubljena i očajna, bila bih vjerojatno i neizmjereno sretna što postoji jedna takva zajednica ljudi koji s tim hendikepom žive bolje nego većina čujućih ikad hoće. Općenito, razmišljati o tome, vjerovati da su život i njegova kvaliteta daleko apstraktniji od nečeg opažljivog kroz osjetila, daje mi nekakav teško opisivi osjećaj sigurnosti u životu, i stoga mi je vrlo drago što sam imala priliku upoznati izbliza svijet gluhih.

studentica psihologije

RUKE KOJE PLAČU

PREMIJERA KAZALIŠNE PREDSTAVE NA ZNAKOVNOM JEZIKU "RUKE KOJE PLAČU" (DRUGA PREDSTAVA GLUHIH NA ZNAKOVNOM JEZIKU U POVIJESTI HRVATSKE) U KAZALIŠTU KNAPP, KULTURNI CENTAR PEŠČENICA, PRED 250-TINJAK GLEDATELJA

Scenarij i režija: Angel Naumovski
Suradnica na scenariju: Vesna Ivasović
Scenski pokret: Sandra Banić
Odabir glazbe: Mario Kovač i Sandra Banić
Svjetlo: Mario Vnućec
Video i fotografija: Jadran Boban
Scenografija: „DLAN“ i Lino Ujčić
Tehničko vođenje predstave: Darko Crnčević
Savjetnici: Ljiljana Zagorac i Mario Kovač

Glume: Milena Rašković, Angel Naumovski, Goran Matijević, Jasminka Težak, Robert Lovrić, Branka Rešetar, Iva Vrbos, Slavica Pemper, Ivan Plejić i Vojin Perić (glas dekana)

Produkcija: Udruga „Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN“

Predstava je realizirana donacijom Zagrebačke banke.

Posebno zahvaljujemo Kulturnom centru „Peščenica“ na podršci i pomoći.

Zahvaljujemo: Dušanu, Štefaniji, Ružici, Miloradu, Davoru, Ivici, Veri, Kristijanu, Robertu, Dinku, Savezu gluhih i nagluhih grada Zagreba, Centru za odgoj i obrazovanje „Slava Raškaj“, EKS-sceni, CEKAO-u „Zagreb“, Dramskom studiju slijepih i slabovidnih „Novi život“ i ostalima na savjetima i podršci.

„Ruke koje plaču“ je priča o položaju i tretmanu gluhih osoba u društvu, od vremena o kojem imamo povijesne zapise pa sve do danas. Danas neki „posebni“ ljudi polako dobivaju svoje mjesto u društvu. Što je s onim „posebnim“ ljudima koji to mjesto ne uspijevaju dobiti i što se događa među samim „posebnim“ ljudima, pitanja su koja otvara ova predstava.

slika desno: Goran Matijević u ulozi nacističkog doktora i Iva Vrbos u ulozi pacijentice na liječničkom pregledu

slika dolje: Robert Lovrić u ulozi Adolfa Hitlera

slika desno: Goran Matijević u ulozi doktora za ugradnju implantata, Jasminka Težak u ulozi dobrovoljne pacijentice i Milena Rašković u ulozi prolaznice

slika dolje: zadnja scena u kojoj svi glumci na znakovnom jeziku "pjevaju" pjes- slika desno: Branka Rešetar u ulozi pračovjeka mu Pink Floyd "Goodbye, cruel world" u kamenom dobu

slika gore: Milena Rašković u ulozi diplomantice i Angel Naumovski u ulozi diplomantičinog anđela čuvara

slika desno: Slavica Pemper i Iva Vrbos u ulogama pračovjeka u kamenom dobu

slika dolje: Branka Rešetar u ulozi Gluhe osobe u nacističkom dobu

slika desno: Milena Rašković u ulozi diplomantice

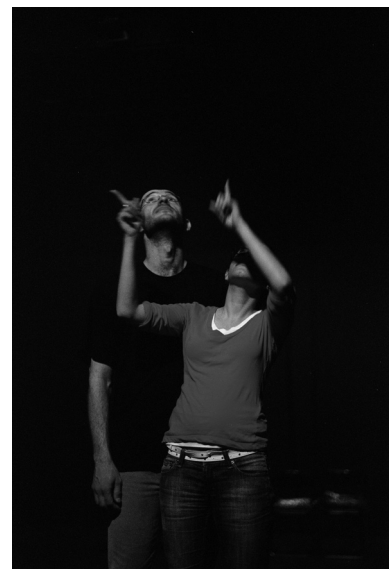

slika gore: Jasminka Težak u ulozi dobrovoljne kandidatkinje za ugradnju kohlearnog implantata i Goran Matijević u ulozi doktora

slika gore: Slavica Pemper i Ivan Plejić kao gospoda u srednjem vijeku

slika gore: Milena Rašković u ulozi diplomantice i Angel Naumovski u ulozi diplomantičinog anđela čuvara

slika desno: Iva Vrbos, Branka Rešetar, Slavica Pemper i Robert Lovrić u ulogama članova diplomantičine obitelji koju igra Milena Rašković, na promociji

slika dolje: Goran Matijević u ulozi doktora u modernom dobu

slika desno: Robert Lovrić u ulozi demonstranta

slika desno:
cijela ekipa zaslužna
za uspjeh predstave
"Ruke koje plaču"

slika lijevo:

plakat
dizajn: Jadran
Boban

slika lijevo: Jasminka Težak u
ulozi Gluhe osobe u srednjem
vijeku

fotografije: Jadran Boban

IZ ČASOPISA "PLJESAK JEDNE RUKE" BROJ 3, STR. 3.

Uredništvu časopisa PLJESAK JEDNE RUKE

Poštovano uredništvo,

u rukama mi je prvi broj vašeg časopisa DLAN. Drago mi je da je pokrenut novi časopis koji bi služio (nadam se) kulturnoj i vizualnoj pismenosti gluhih i nagluhih. Na prvi pogled ne izgleda loše. Međutim, pitam se jedno: (koliko poznajem gluhe) da li je to namijenjeno širokim masama ili samo "određenim" gluhima? Zašto to pitam? Samo na početku ima toliko izraza za koje prosječno obrazovani gluhi nemaju pojma što znače, pa time ispada da je to stručni časopis uz koji bi trebalo servirati i Klaićev "Rječnik stranih riječi" ili Anićevo "Rječnik hrvatskog jezika". Tema ovog vašeg prvijenca je KOMUNIKACIJA i već odmah šamar preko gluhog uha. AUGMENTATIVNA komunikacija (ta riječ dolazi od latinske AUGMENTUM, a znači povećanje, prirastak). Što gluhima treba povećati ili prirasti? Komplex?

Idemo dalje. Vanja Jović piše: (citiram dio) «Komunikacija je sredstvo kojim čovjek raspolaže radi boljeg razumijevanja čovjeka s čovjekom uz posredovanje okoline ili trećeg čovjeka». Sredstvo je jezik ili ruka ili olovka kako bi se ostvarila komunikacija (komunikacija je davanje i primanje informacija u raznim oblicima). Što je okolina nego treća osoba iliti, kako kaže Vanja Jović, čovjek?

Na 9-oj stranici jest zanimljiva priča. Velikim slovima me udara u oko sljedeće: ŠTO JE BOLJE: NAUČITI GOVORITI ILI KOMUNICIRATI? Da bi ostvario kakvu-takvu komunikaciju čovjek mora prvo ići u školu da nauči čitati i pisati (ako ništa, a ono koliko- toliko). Kad je već naučio čitati i pisati pola komunikacije je uspostavio sa svijetom. Znači- treba naučiti govoriti da bi se moglo komunicirati s okolinom; komunikacija bez govora (ili bez razne pomoći) nije komunikacija.

Na strani 16, viša matematika i za mene koji sam slušao predavanja na fakultetu. Čemu to?

Čemu uporaba riječi konvergirati i reminiscirati kad postoje i lijepe domaće riječi, dok koordinatizacija ne postoji, valjda se mislilo na koordinaciju (uskладiti).

Nemam vas namjeru odmah ubiti u pojam, ali ipak smatram da biste trebali naći lektora koji bi vam uredio tekstove, tj. sveo u razumljive okvire. Ako je vaša namjera da se to distribuira među "određenim" gluhima, to je onda druga stvar.

S poštovanjem,
Omer Hadžović.

Zagreb, 12.02.2006.

ODGOVOR UREDNIŠTVA ČASOPISA "PLJESAK JEDNE RUKE"

Poštovani, g. Hadžović,

nije nam bila namjera nikome dijeliti „šamare“ niti davati komplekse, koji već ionako postoje u svakom, a ne samo nagluhom/gluhom čovjeku. Naš prvi broj časopisa krenuo je skromno, nismo imali čak ni sredstava za lekturu, što smo ispravili u 2. broju (napomena na dnu str. ispod vašeg pisma). Htjeli smo samo navesti vrste komunikacije koje nisu verbalne, a upotrijebili smo riječi koje zaista treba tražiti u rječniku, no ipak je naš časopis zaista upućen fakultetski obrazovanim, ili barem solidno načitanim ljudima, kulturnjacima, umjetnicima i intelektualcima, no ne isključivo njima. Časopis je za sve koji se zanimaju za problematiku Gluhih i nagluhih osoba; njihovi suradnici, prijatelji, obitelji, simpatizeri. Zamišljen je kao kreativan i informativno-edukativni uradak, u kojem mogu sudjelovati svi koji imaju potrebu educirati o odnosima, događajima, idejama usko povezanih sa životom, pa i životom gluhe i nagluhe osobe.

Nadalje, nije sasvim istina da se ne može komunicirati, a se ne nauči čitati i pisati; pa svi mi koji smo ikada imali djecu znamo da i malene bebe komuniciraju pogledom, mimikom, plačem, gugutanjem, dakle, ne rodimo se s olovkom i papirom u ruci, već s urođenom sposobnošću da komuniciramo s okolinom, prije svega s majkom. Sad je individualno koliko smo zapravo svjesni potrebe za „primitivizacijom“ komunikacije, odnosno za sve većom potrebom za prisnošću, razumijevanjem i cjelovitošću komuniciranja. Svi mi želimo biti shvaćeni, a time i voljeni, a to možemo samo ako nađemo način da drugima prenesemo svoje misli i osjećaje, a tako i prihvatimo tuđe načine.

Bitno je da se razvija tolerancija, širi svijest o potrebama drugih pa tako i našima (prvo shvati, pa tek traži da budeš shvaćen).

Hvala Vam na vašem otvorenom pismu, i nadamo se da ćete nas i dalje čitati usprkos nesuglasicama.

S poštovanjem,
Uredništvo „Pljeska“.

Zagreb, 31. svibnja 2006.

GLUHI VATROGASCI U 19. STOLJEĆU

Govori se da gluhi ne mogu biti vatrogasci, jer ne čuju. Ali imamo gluhe vatrogasce dobrovoljce u nekim manjim mjestima. Međutim, druga su stvar njihova zaduženja u stvarnom slučaju požara. U Američkoj školi za gluhe (u West Hartfordu u saveznoj državi Connecticut) 1850. skupina gluhih momaka oformila je vlastitu vatrogasno društvo. Glavna je svrha bila gašenje vatre u slučaju požara na sveučilišnom kampusu. Međutim, ovo je vatrogasno društvo također pružalo podršku u slučajevima požara u gradu. Članovi su pomagali na način da su dodavali vrčeve s vodom i pridržavali vatrogasna crijeva. Ipak, i to je oblik borbe protiv požara.

Ovaj je podatak izvučen iz knjige «Samuel Thomas Green» autora Cliftona F. Carbina.

PITANJE KOJE JE POSTAVILA ČUJUĆA OSOBA

Pitanje s jednog od ovih websiteova:

«Zašto između gluhih i čujućih u stvarnom svijetu postoji takav raskorak?»

DeafDigest bi želio da taj raskorak nikad nije nastao. Mi, gluhi možemo sve što mogu i čujuć, osim čuti.

Nažalost, stvarni je svijet ono što jest - stvaran i hladan svijet.

GLUHI DOKTORI U DRUGIM ZEMLJAMA

Prošlog je tjedna DeafDigest spomenuo gluhog doktora u Velikoj Britaniji.

Otkrili smo da gluhih doktora ima i u Švedskoj, Danskoj, Novom Zelandu i drugim zemljama.

ŠTO PREVODITELJI MRZE?

Toliko se emocionalno uživjeti u zadatak.

Dobar je primjer interpretacija «Priče sa zapadne strane», mjuzikla u kojem je kraj poznat. Na kraju se prevoditelj pridružio polovici gledališta i s njima zaplakao prevodeći tužnu epizodu!

To se dogodilo jednom prevoditelju. Srećom gluhi su gledatelji hvalili prevoditelja zbog dobro obavljenog posla iako plakanje nije bilo dijelom njegova zadatka.

Pripremio: Angel Naumovski

umne - kolumne - kolumne - kolumne - kolumne - kolumne - kolumne - kolumne - kolumne - kolu

EMA I MORE

Ema je plod mašte, nije stvarna osoba; ne daje i ne prima nego potiče nas da dajemo i primamo. Nazvala sam je prijateljicom, no ona je nijema, a zamišljam da ima veliku sposobnost slušanja, razumijevanja i veliku količinu dobrote, koja, nažalost, nekad nedostaje ljudima, a svi bismo je htjeli doživjeti. Ema je poput mora; kolijevka koja ljulja- ponekad mirna kao ulje tiho žubori, a ponekad je nemirna i huči, želi nas progutati od snage koja struji njome.

Ona je takva, a i život je takav. Ne veli uzalud Balašević «Život je more»...

Ema je sa mnom bila i na moru, na odmoru. Opet je strašno puno slušala, jer dokle god imam što za reći, a ne mogu na glas, evo za nju posla. Nije ona tu samo zbog mene, ima i gomilu drugih obaveza, ali kao i Božje uho, stalno je na raspolaganju. Ponekad se javi kratko, pa znam

da je i fizički ponekad prisutna, ali uglavnom me prepušta samoj sebi, da se koprcam, ritam i borim sama, a isto tako i odmaram te čekam nova nadahnuća.

Ema mi govori kroz djecu, kroz prirodu, znakove i znamenje. Nebrojeno se puta moja razmišljanja poklapaju sa stvarnošću, ali onom stvarnošću koja je meni bitna - ne mislim pritom na vijesti u Hrvatskoj i svijetu, na količinu nasilja ili kulturnih događaja, ali gle čuda - ponekad se poklopi i s tom vanjskom stvarnošću kojoj se diskretno uklanjam, odnosno, zbog gluhoće imam dar da joj se uklonim. Osim čitanja novina i informiranja, (obavijesti, osmrtnice, događaji...) ne dozvoljavam previše svome srcu da se uznemiri.

Sve je tako prolazno, samo se neke stvari čine tako trajne. Srećom, i nesreća je prolazna.

Uхватimo li se dijelom sebe za to neprolazno, a imajući na umu da je sve drugo prolazno, nekako je lakše plivati, u moru, u životu, s Emom.

Vaša Petra

KULTURA GLUHIH U HRVATSKOJ

Četiri mjeseca prije Međunarodnog simpozija o znakovnom jeziku i kulturi Gluhih, na sastanku organizacijskog odbora, dodijeljen mi je zadatak da osmislim što napraviti s kulturnim sadržajem simpozija, tj. dano mi je da preuzmem organizaciju i pripreme za kazališnu predstavu na znakovnom jeziku.

Bez ikakvog dvoumljenja prihvatio sam zadatak, ne znajući da će to na neki način odrediti moju (i mnogih drugih gluhih, vjerujem) sudbinu. Primio sam se pisanja sinopsisa, u kojem sam najviše guštao, jer su tako mnoga moja razmišljanja i iskustva o gluhoći i reakcije mojih roditelja, sestre, bivše supruge, čujućih i gluhih prijatelja na moju gluhoću, mogla izaći na vidjelo. Sinopsis je u tren oka bio napisan i odmah je slijedio meni nepoznat dio- priprema predstave.

Stupio sam, uz pomoć Vesne Ivasović, u kontakt s Kristijanom Ugrinom i Vojinom Perićem i kroz nekoliko sastanaka osmislili smo scenu, ton, svjetlo i izabrali glazbu. Nakon toga je uslijedila audicija na koju je došlo 40-50 gluhih osoba, no samo je 14 najupornijih i najhrabrijih ostalo. Imali smo probe, probe..., a neizvjesnosti nikad kraja. Pribojavao sam se kako će sve to izgledati, da bi na kraju, na generalnoj probi u kazalištu «Gavella», uz muziku i svjetla, ostao zapanjen rezultatom. U tom trenutku sam se zaljubio u kazalište.

Hvala organizacijskom odboru simpozija što mi je dao zadatak; hvala ti, Vesna, što si mi pomogla ostvariti zamisli; hvala Kiki što si me uveo u svijet kazališta, a najviše zahvaljujem mojim gluhima što su sudjelovali u mojim (nadam se, i svojim) snovima. Praizvedba je uspjela. Moji planovi su uspjeli. Dirnuo sam gluhe i čujuće (posebno moje roditelje) u živac- čujućim nisu mogli razumjeti predstavu, tj. znakovni jezik, što znači da je moj plan uspio (iskreno rečeno - moja slatka osveta), prvenstveno iz razloga što ja nisam mogao ići u kazalište zbog nemogućnosti praćenja i razumijevanja.

Nakon premijere «Planeta tišine», imali smo još jednu izvedbu za one koji nisu bili na premijeri, te smo se ubrzo nakon toga skupili mi, gluhi glumci i čujućim suradnici koji su pomogli oko predstave, i razgovarali što ćemo dalje. I, evo, osnovali smo udrugu «Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN».

Dosad smo imali sedam predstava i sad planira-

mo gostovanja u Splitu i Londonu. Moram reći da kazalište nije jedina aktivnost naše udruge. Imamo mi i poeziju na znakovnom jeziku, koja je u našim redovima malo poznata, ali polako skupljamo iskustva; imamo likovne radionice, organiziramo seminare i radionice o kulturi Gluhih i znakovnom jeziku, pripovijedanja na znakovnom jeziku, Sign Dance (kombinacija znakovnog jezika i plesa), itd. Što je mene navelo da osnujem udrugu?

Mnogo je razloga, ali navest ću jedan, (koji će koliko- koliko biti prihvatljiv svima) a to je da kod nas, u Hrvatskoj, ne postoji nijedna udruga, tj. kazalište gluhih, i mogu ponosno reći da je naše kazalište prvo koje izvodi predstave na znakovnom jeziku, te sada mnogi gluhi, kroz kazalište gluhih, ostvaruju svoje dugo potiskivane želje. Mnogo smo toga lijepog doživjeli, iskusili i sad motivirano idemo dalje u novi život, svijet umjetnosti i kulture Gluhih.

Na spomenutom simpoziju o kulturi Gluhih mnogo sam toga naučio, otkrio i spoznao. Mnogo puta sam se našao u dilemi, mnogo puta sam raspravljao s gluhima i čujućima o pogledu na kulturu Gluhih, mnogo puta sam se svađao i stekao osjećaj nepodnošljivosti prema nekim ljudima koji godinama rade s gluhima na području sluha i govora. Nikad neću zaboraviti rečenicu jedne gospođe, koja četrdeset godina radi s gluhima i na taj rad je ponosna, koja glasi: «Da znam da će moje nerođeno dijete biti gluho, ne bih ga rodila.». Meni u lice je to rekla, kao da ja nisam vrijedan toga da živim.

A još žalosnije je to što sam samo šutio i klimao glavom. Nikad si to neću oprostiti, a toj gospođi želim reći da je pogriješila struku i predlažem da se bavi drugim poslom. Nakon svega, želim reći da je kultura Gluhih ovdje nepoznata ljudima, čak i nama, samim gluhima. Neki tvrde da ovdje ne postoji kultura Gluhih, i da nikad nije ni postojala, na što ću ja reći da kultura Gluhih postoji i oduvijek jest, još od nastanka civilizacije.

Prvo, želim definirati kulturu - jezik, običaji, tradicije i navike. Na prvom je mjestu svake kulture jezik, a kod nas gluhih, to je Znakovni jezik (najljepši jezik na svijetu!). Mi, Gluhi, dugi niz godina njegujemo tradiciju,

imamo svoje običaje, svoje navike... Imamo svoje sportske olimpijade, natjecanja, međunarodne festivale o pravima Gluhih i znakovnom jeziku, mnogobrojne i raznovrsne susrete (susreti mladih, susreti kampera, kazališni festivali, festivali pantomime, izložbe priznatih umjetnika, maskembali, ljetovanja, zimovanja...). Međusobno sklapamo brakove, imamo Gluhu djecu, imamo svoje društvene prostorije u kojima se okupljaju stari i mladi i izmjenjuju iskustva, druženja, predavanja...

Čujuć, tako, uopće nemaju pojma o nama, a i mi kao da je nismo svjesni. Zašto? Jer je kod nas Kultura Gluhih na minimumu, pa i ne znamo kako izraziti svoje običaje i potrebe. Kod nas u Hrvatskoj razumijevanje za naše želje i potrebe je minimalno, nedovoljno... Da bismo stekli razumijevanje i podršku vlade, ministarstva, lokalne vlasti za naše potrebe i želje trebamo se izjasniti i javno reći što nam zaista treba, a da bismo dobili što nam zaista treba, trebamo našu Kulturu Gluhih oživiti i svima ponosno pokazati da postojimo i da ne želimo da se ugasi, tj. iščezne.

Prema iskustvu zapadnih, i drugih zemalja u kojima je znakovni jezik priznat, mislim da ćemo prizn-

avanjem znakovnog jezika u Hrvatskoj sve dobiti. Znakovni jezik će biti voda koja će gurati mlin, a od mlina će teći brašno od kojeg će Gluhi biti siti, a samo sit čovjek može razmišljati zdravim razumom. Ja dišem kao što moji Gluhi dišu i volim svoje - svoj jezik i kulturu, to je ono što gura mlin u meni. Još uvijek strpljivo čekam (ne znam do kad) i živim za dan kad će nam dati pravo na slobodan izbor: oralni ili bilingvalni sustav, «čitanje» s usana ili znakovni jezik (naglašavam slobodan izbor!!!). Jer danas ja nisam slobodan čovjek, mi Gluhi nismo slobodni, jer nemamo izbora nego nam se uvijek nešto nameće; nas nitko ništa ne pita (vjerojatno zato što niti ne znaju kako bi nas nešto pitali).

I na kraju, što reći; mi sve imamo- vrhunske sportske rezultate, svoj prekrasan jezik, prepoznatljive pjesnike, priznate umjetnike, profesore i ostale visokoobrazovane Gluhe. Mislim da mi Gluhi polako počinjemo spoznavati i otkrivati naše vrijednosti, a nadam se da će ih i ostali (čujuć) uvidjeti i da će prestati ignorirati naš jezik i kulturu- kulturu Gluhih.

Angel Naumovski

ljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti- zanimljivos

POZIV

Ne zanima me kako zarađuješ za život.
Želim znati za čime čezneš i usuđuješ li se sanjati o ispunjenju želje svoga srca.
Ne zanima me koliko ti je godina.
Želim znati jesi li spreman napraviti budalu od sebe zbog ljubavi, zbog snova, zbog pustolovine koja se zove Život.
Ne zanima me koji su planeti u opreci s tvojim Mjesecom.
Želim znati jesi li dotaknuo središte svoje tuge, jesu li te životne izdaje otvorile ili si se skvrčio, zatvorio zbog straha od nove boli! Želim znati možeš li sjediti s boli, mojom ili svojom vlastitom, ne pomaknuvši se da je zastreš ili umanjíš ili izliječíš.
Želim znati možeš li boraviti uz radost, moju ili svoju vlastitu; možeš li se predati divljem plesu i dopustiti da te zanos prožme sve do vršaka prstiju, ne opominjući nas da budemo oprezni, da budemo realni, da ne zaboravimo svoja ljudska ograničenja.
Ne zanima me je li priča koju pričaš istinita.
Želim znati jesi li u stanju razočarati drugoga kako bi ostao vjeran sebi; možeš li podnijeti

optužbe o izdaji i ne izdati vlastitu dušu.
Želim znati možeš li biti vjeran i stoga dostojan povjerenja.
Želim znati možeš li vidjeti ljepotu čak i ako je nema svakog dana, i možeš li napajati svoj život Božjom prisutnošću.
Želim znati umiješ li živjeti s porazom, svojim i mojim, pa ipak stati na obalu jezera i doviknuti srebrnom mjesecu: «Da!»
Ne zanima me gdje živiš i koliko novaca imaš.
Želim znati možeš li nakon noći provedene u boli i očajanju ustati, izmučen, s umorom u kostima, i obaviti sve ono što je potrebno za djecu.
Ne zanima me tko si, ni kako si došao ovamo.
Želim znati hoćeš li stati sa mnom u središte vatre i ne ustuknuti.
Ne zanima me gdje, ni što, ni s kim si učio.
Želim znati što te podupire iznutra, kad svega ostalog nestane.
Želim znati možeš li biti sam sa sobom i voliš li uistinu svoje društvo u pustim trenucima.

Oriah Mountain Dreamer

pripremila: Petra Podhorsky

Svjedočanstva gluhih svjedoka koji su preživjeli holokaust

Prisustvovao sam konferenciji na sveučilištu Gallaudet na temu gluhih ljudi u vrijeme Hitlerova režima, koja je trajala tri dana. Konferenciju su zajednički sponzorirali sveučilište Gallaudet i Muzej holokausta Sjedinjenih Američkih Država. Bio sam dirnut snažnim svjedočanstvima gluhih svjedoka koji su preživjeli holokaust. Vrhunac je za mene bilo svjedočenje četvorice preživjelih gluhih iz Mađarske. Više o njima možete saznati u budućim radovima objavljenim na sveučilištu Gallaudet i s videovrpici.

Htio sam više naučiti o ideji smanjenja ili preventivnog utjecaja na rast «nepoželjnih ljudi» putem volonterskih ili prisilnih sterilizacija, koja je započela u Americi početkom 20. stoljeća, a uključivala je i gluhe. Ta se ideja nazivala eugenikom. Američki su liječnici u to vrijeme s entuzijazmom prihvatili ideju o prevenciji rođenja «nepoželjnih» ljudi koja je uključivala i gluhe. Nacisti su ideju o eugenici, kao prevenciji ili eliminaciji «nepoželjnih» ljudi, prihvatili 30-ih i 40-ih godina 20. stoljeća. Mentalno bolesni ljudi bili su ubijani u bolnicama ili utočištima. Definicija nepoželjnih ljudi uključivala je Židove, Cigane, homoseksualce, invalidne osobe i odvela u smrt šest milijuna Židova i ukupno jedanaest milijuna ljudi, zasigurno uključivši i gluhe ljude.

Važno je napomenuti da je zajednica gluhih u Njemačkoj prvotno podržavala ideju nacista i gluhi članovi su volonterski bili sterilizirani i služili su u nacističkim vojnim organizacijama, sve dok 1933. godine nacisti nisu odlučili da gluhi više ne mogu biti njihovi članovi. Na kraju konferencije, dr. Ben Bahan, predsjednik sveučilišta gluhih u Gallaudetu, bio je jedan od govornika. Iznio je svoje mišljenje o tome kako se na gluhe gleda kao na podljude. Kroz povijest liječnici su kategorizirali gluhe kao podljude.

Na primjer, 1998. na liječničkoj konferenciji u Miamiu, u državi Florida, on i njegov kolega održali su govor o stajalištu gluhih ljudi prema kohlearnim implantatima. Doktor u gledalištu skočio je na noge i izazvao Bahana govoreći da su područje njegova zanimanja slušne stanice unutar uha gluhe osobe i da ne vidi kakve to ima veze s gluhim ljudima kao jezičnoj i kulturnoj manjini. To me jako pogodilo. Može li se povijest ponoviti?

Američki medicinski sustav ponovo prijeti smanjiti broj gluhih ljudi kroz kohlearni implantat i genetski inženjering. Čuo sam mnogo priča: o nagovaranju gluhih ljudi koji su se prijavili na SSI ili na neko drugo mjesto da nabave kohlearni implantat, o doktorima koji savjetuju gluhi par koji se želi vjenčati da se jave savjetniku za genetiku, itd. Mi moramo educirati liječnike kroz medicinske škole i simpozije da smo mi gluhi, ljudi sa svojim jezikom i kulturom! Predložio sam da NAD dogovori konferenciju gdje će medicinari i gluhi dijalogom raspraviti o kohlearnom implantatu i genetskom inženjeringu.

U svakom slučaju, mi ne možemo biti kao gluhi u vrijeme nacizma u Njemačkoj koji su se tajno sporazumjeli o svojem samouništenju, volonterski se prepuštajući sterilizaciji ili prijavljujući druge gluhe nacistima. Mi gluhi moramo se organizirati, prezentirati javnosti i medicin-

skom sustavu kao jaka, informirana, ujedinjena zajednica. Moramo educirati čujuće roditelje gluhe djece i učiniti puno više u odnosima s javnošću za našu zajednicu, naš jezik i kulturu.

Nedavno mi je zapeo za oko članak Barbare Kannapell «Nikad više» o novostima iz svijeta gluhih. Povijesne činjenice o gluhima za vrijeme Hitlera bile su posebno informativne, jer sam se uvijek pitao kako je bilo u to vrijeme. Također činjenice o eugenici, da je eugenika postojala i u Americi u 20. st., bilo je posebno interesantno saznati.

Ipak, prije 50 -100 godina pojedince se tjeralo da čine stvari protiv svoje volje, a danas je svijet napredovao. Hvala Bogu, u većini dijelova svijeta takvi su barbarski činovi, kao što je ubijanje «nepoželjnih» ljudi ili tjeranje na sterilizaciju, nezamislivi. Danas imamo slobodu sami donositi svoje odluke za koje mislimo da će unaprijediti kvalitetu našeg življenja. Uzmimo, na primjer, plastičnu ili kozmetičku operaciju. Nitko ne tjera ljude na takve procedure i kohlearni implantat nije izuzetak.

Kao odrasla osoba koja je više od trideset godina gluha, odlučujem da želim ugraditi kohlearni implantat zato što bih želio iskusiti svijet zvukova. Za gluhu djecu, odgovornost na takvu odluku uglavnom leži na roditeljima. Većina čujućih roditelja gluhe djece učinit će veliki napor da se potpuno informiraju i razmotre različite raspoložive opcije. Ako su oni stvarno uvjereni da bi kohlearni implantat pomogao njihovu djetetu da vodi sretniji, bogatiji, samostalniji i plodniji život, onda imaju potpuno pravo donijeti takvu odluku. Jer, koji roditelj ne bi želio najbolje za svoje dijete?

Gospođa Kannapell, izgleda, podrazumijeva da je kultura gluhih jedini put. Za mene je to kao da me prisiljavaju da se odrekнем individualnosti koju imam i prionem uz skupinu koja ima drugo mišljenje. Ne pripadaju svi s gubitkom sluha u kategoriju kulture gluhih. Mnogi od nas komuniciraju i misle na engleskom i nikada nisu polazili internatske škole. Neki od nas, kao, na primjer, odrasle osobe koje su kasnije oglušile, osjećat će se da nisu prihvaćene u zajednici gluhih iako su naučile znakovni jezik.

Trebali bismo uložiti trud da ne dozvolimo da naše životno iskustvo ili ograničenje bude prepreka pri kategoriziranju ljudi. Važno je prvo upoznati osobu. Također, svaki izbor koji ljudi za sebe naprave, bio on vjerski, obrazovni ili medicinski, ne smije se smatrati prijetnjom ili nečim sličnim, nego odluku pojedinaca treba poštivati.

pripremio Angel Naumovski